

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitetun lintulajin pyydystämistä ja häirintää sekä osien hallussapitoa ja maastavientiä

1 Hakija

Vojtech Kubelka, Sami Timonen

2 Asia

Lupahakemus työttöhyppien pesinnän seurantaan ja kuvaamiseen, verinäytteenottoon, näytteiden hallussapitoon ja maastavientiin sekä GPS-lähettimien asentamiseen tutkimustarkoituksessa vuosina 2026–2028 Pohjois-Pohjanmaalla.

3 Hakemus

Hakija hakee jatkotutkimuslupaa (aiemmat luvat VARELY/1879/2023 ja VARELY/1138/2024) tässä hakemuksessa tarkemmin kuvattaviin toimenpiteisiin työttöhyppän (*Vanellus vanellus*) pesillä, emoilla ja poikasilla tehtävään tutkimukseen Oulun seudulla vuonna 2026–2028 toukokuun puolivälistä kesäkuun loppuun. Lisäksi haetaan verinäytteiden keräämis-, säilytys- ja maastavientilupaa. Hakija johtaa tutkimusryhmää, jonka maastotyöntekijät tullaan perehdyttämään toimenpiteisiin. Maastotöitä tekevillä on tarvittavat rengastusluvut. Tutkimusalue sijoittuu Oulun, Kempeleen, Limingan ja Tyrnävän kuntien peltoalueille. Alueet eivät ole suojelualueita.

Tutkimuksen tausta ja haettavat toimenpiteet

Tšekkiläinen tutkija Wojtech Kubelka on laajassa kansainvälisessä tutkimushankkeessaan tehnyt tutkimusta kohdelajinaan työttöhyppä. Tutkimussuunnitelman mukaiset vuosina 2026–2028 edelleen jatkuvat tavoitteet ja toimenpiteet ovat:

1. Etsiä työttöhyppän pesiä ja seurata niiden säilyvyyttä (arvio enimmillään 50 pesää);
2. Tutkia hautomiskäyttäytymistä ja petosaalistusta jatkuvan videokuvauksen avulla (enimmillään 16 pesää);
3. Tutkia tutkimusalueen saalistuspainetta maastoon sijoitettavien tekopesien avulla;
4. Tutkia alueen ravintopohjaa linnuille maastoon sijoitettavia ns. kuoppapyydysten avulla;
5. Aikuisten pesivien emojen pyydystys ja värirengastus;
6. Aikuisten emojen seuraaminen satelliittilähettimillä (maksimissaan 45 yksilöä, keskimäärin 15 yks/vuosi);
7. aikuisten lintujen verinäytteiden (sukupuolten määrittäminen) ja ulostenäytteiden otto (sisäloistilanteen selvitys).

Näistä toimenpiteistä poikkeuslupaa vaativat hakijan käsityksen mukaan toimenpiteet 2, 6 ja 7, jotka on selitetty alla tarkemmin.

Toimenpide 2:

Videokuvaukseen käytetään pientä valvontakameraa. Kuvausaika yhdellä pesällä on maksimissaan 3 päivää, ja kameran etäisyys pesästä on noin 2 metriä. Menetelmä on osoittautunut hyvin toimivaksi muualla Euroopassa. Kuvaksesta arvioidaan aiheutuvan vain lievää häiriötä. Pesät tarkistetaan normaalisti viikon välein. Kun kamera asennetaan pesälle, tarvitaan nopea käynti pesällä viikon välein muistikortin ja virtapankin vaihtoon. Kameran asennus pidentää normaalia tarkastuskäyntiä n. 8 minuuttia, ja kameran poistaminen 2 minuuttia.

Toimenpide 6:

Satelliittilähettiminä käytetään työttöhyypälle painoltaan (2 grammaa) sopivaa mallia INTERREX GPS-GSM 2G MINI. Lähettimiä on kiinnitetty vuoteen 2025 mennessä Oulun seudulla parille kymmenelle yksilölle ja se on toiminut hyvin. Oulun seutu on koko Euroopan laajuisen tutkimuksen pohjoisin alue, jonka populaatio tekee pisimmän muuttomatkan. Lähetinlintuja tarvitaan joka vuosi lisää, jotta saadaan riittävä otoskoko tutkimuksen tavoitteita varten ja jotta voidaan tutkia pesimäpaikkojen ja yksilöiden muuttostrategioiden eroja Oulun tutkimusalueella. Osa merkityistä linnuista on saalistettu muuttomatkinsa varrella etelämpänä, ja tämänkin takia tarvitaan lisää yksilöitä. Vuonna 2025 saatiin odotettua vähemmän työttöhyypäitä GPS-seurantaan ja osa lähettimistä on myös lakannut toimimasta. Oulun seudun lähetinlintuja onkin toiminnassa enää vain 2, mikä on liian vähän tutkimuksen tavoitteiden kannalta. Oulun seudulla lähettimiä laitetaan vain hyvin pienelle osalle löydettyjen pesien linnuista.

Toimenpide 7:

Ulostenäytettä varten aikuinen lintu laitetaan väliaikaisesti muovilaatikkoon, kunnes yksilö ulostaa, ja ulostenäyte kerätään laatikon pohjalla olevalta vahakankaalta. Lintua ei kuitenkaan pidetä laatikossa 10 minuuttia pidempään.

Lisäksi kerätään arviolta 15–40 verinäytettä vuosittain, pesimäkaudesta riippuen. Lupaa haetaan kerättyjen verinäytteiden hallussapitoon Suomessa 15.5.–30.7. väliselle ajalle. Näytteiden välisäilytyspaikka on Oulu, mutta niiden analysointi ja pitkäaikaissäilytys tapahtuu Tšekissä (University of South Bohemia). Lupaa haetaan näytteiden maastavientiin. Tutkimusryhmällä on koe-eläinlupa verinäytteiden ottamiseen.

Kaikki linnuille tehtävät toimenpiteet tehdään nopeasti yhden kiinnioton aikana. Emojen pyydystys tapahtuu hautomisen loppupuolella ja pyydystysprotokollaa seurataan tarkasti negatiivisten vaikutusten minimoimiseksi.

4 Määräykset, joita hakemus koskee

Töyttöhyypä on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitettujen eläinlajien tahallinen pyydystäminen on kielletty. Luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuтонаikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänsäkierron kannalta tärkeillä alueilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan Lupa- ja valvontavirasto voi myöntää luvan poiketa kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. tutkimus- ja opetustarkoituksessa. Poikkeuksesta ei saa olla haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin yksilön osia tai johdannaisia ei saa pitää hallussa. Luonnonsuojelulain 88 §:n mukaan rauhoitetun eläin- tai kasvilajin yksilöitä, niiden osia tai johdannaisia ei saa tuoda maahan tai viedä maasta.

Luonnonsuojelulain 89 §:n mukaan Lupa- ja valvontavirasto voi myöntää poikkeuksen 87 ja 88 §:ssä säädetyistä kielloista eliölajien tutkimus- ja suojelutarkoitukseen tai koulutustarkoitukseen. Lintudirektiivin artikla 9 edellyttää, että poikkeukselle ei saa olla muuta tyydyttävää ratkaisua. Artiklan 13 mukaan direktiivin mukaisesti toteutetut toimenpiteet eivät saa johtaa 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien nykyisen suojelutilanteen huononemiseen.

5 Päätös ja lupaehdot

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakijalle hakemuksen mukaisen luvan töyhtöhyppien pesinnän seurantaan ja kuvaamiseen, verinäytteenottoon, näytteiden hallussapitoon ja maastavientiin sekä GPS-lähettimien asentamiseen alla luetelluin ehdoin.

1. Lupa tutkimustoimenpiteisiin on voimassa 31.6.2028 asti Oulussa, Kempeleessä, Limingassa ja Tyrnävällä. Verinäytteitä saa pitää hallussa ja viedä Tšekissä sijaitsevaan University of South Bohemia –yliopistoon 31.12.2028 asti.
2. Tällä luvalla saa asentaa GPS-lähettimen enintään 45 töyhtöhyppälle. Lintuja pyydystäessä ja GPS-lähettimiä kiinnittäessä on toimittava rengastusluvassa mainituin ehdoin.
3. Käytettävät kuvauslaitteet ja välineet on pyrittävä sijoittamaan maastoon siten, että ne eivät houkuttele ulkopuolisia henkilöitä pesän läheisyyteen.
4. Luvan mukaiset toimenpiteet eivät saa vaarantaa lintujen terveyttä tai hyvinvointia tai merkittävästi häiritä pesintää. Mikäli on vaarana, että lintu vahingoittuu tai pesintä keskeytyy, on toiminta lopetettava välittömästi.
5. Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
6. Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimessa) ja pyydetessä lupa on esitettävä.
7. Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
8. Lupa- ja valvontavirasto valvoo lupaehtojen noudattamista. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.

9. Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain 31.12. mennessä. Raportointivelvoite on voimassa 31.12.2028 asti. Raportti toimitetaan Lupa- ja valvontaviraston kirjaamoon (kirjaamo@lvv.fi) päätöksen asianumerolla LVV-U/60533/2026 varustettuna. Raportista tulee ilmetä tutkittujen pesien määrä, sekä kertoa pesäkohtaisesti, mitä toimenpiteitä ko. pesälle ja siinä pesiville linnuille on tehty. Lisäksi tulee ilmoittaa maastavietyjen verinäytteiden määrä ja arvioida toimenpiteiden vaikutusta työttöhyppien pesintään alueella.

6 Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 ja 89 §:n ehdot ja poikkeuslupa voidaan myöntää tutkimustarkoituksessa. Oulun työttöhyppäpopulaatio on pohjoisuutensa ja lintujen pitkän muuttomatkan takia tärkeä osa laajaa kansainvälistä tutkimushanketta, jota hakija johtaa. Tavoitteena on tutkia mm. pesimäpaikkojen ja muuttostrategioiden eroja. Lintudirektiivin 10 artiklan mukaan jäsenmaiden on edistettävä luonnonvaraisten lintujen tutkimusta sekä muuta työtä niiden suojelemiseksi.

Muuta tapaa saada vastaavaa aineistoa tutkimuskäyttöön ei ole osoitettavissa, sillä tutkimus edellyttää luonnonvaraisten lintujen tarkkailua ja käsittelyä. Hakijalla on kokemusta työttöhyppien satelliittiseurannasta ja muista tutkimustoimenpiteistä. Vuonna 2025 pesiä hylättiin ja aikuisia lintuja saalistettiin normaalia enemmän, mutta on epäselvää, vaikuttivatko lähettimet asiaan. Toiminnan jatkaminen on toistaiseksi perusteltua, sillä aiempina vuosina vastaavaa ilmiötä ei ole todettu. Ehtojen mukaisesti toiminta tulee lopettaa, jos havaitaan selvä riski linnun vahingoittumiselle tai pesinnän keskeytymiselle. Em. syistä luvan mukaisten toimenpiteiden ei katsota vaarantavan työttöhyppien suotuisaa suojelutasoa tai sen saavuttamista.

7 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 121 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (2009/147/EY, lintudirektiivi), artikkelat 1, 10

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Hallintolaki (434/2003) 55 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

8 Päätöksen voimaantulo

Lupa- ja valvontavirasto on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Jotta tutkimuksellisesti arvokasta aineistoa voidaan kerätä suunnitellulla tavalla pesinnän alusta alkaen, tulee luvan mukaisiin toimenpiteisiin voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida päätöksen luonteen vuoksi lykätä.

9 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

10 Käsittelymaksu

Maksutta. Valtioneuvoston Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuodelle 2026 antaman asetuksen (1177/2025) mukaan luonnonsuojelua edistävään tutkimus- tai opetustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

11 Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Liisa Maanpää-Pakkanen ja ratkaissut ylitarkastaja Salli Uljas.

Tiedoksi

ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Oulun poliisilaitos
Oulu
Kempele
Liminka
Tyrvävä
SLL Pohjanmaan piiri
Pohjois-Pohjanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/60533/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/60533/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Maanpää-Pakkanen Liisa 30.04.2026 10:41

Ratkaisija Uljas Salli 30.04.2026 11:00